

TVER - VANHA VENÄLÄINEN KAUPUNKI

Tverinkarjalaiset ovat viime aikoina olleet useasti esillä lehdistä, radioissa ja TV:ssä. Tämän ansiosta monilla suomalaisilla on kuva idyllisistä karjalaiskylistä ja kielisukulais-temme rauhallisesta elämäntilanteesta Venäjän sydämessä. Joku voi luulla kuulemansa perusteella, että Tverin alue on elävä karjalainen maaseutumuseo. Kuitenkin alueen väestöstä 70 prosenttia asuu kaupungeissa. Teollistumisen myötä myös karjalaista väestöä on muuttanut maalta kaupunkiin, sekä oman alueen kaupunkiin että kauemmaksi, mm. Moskovaan ja Pietariin.

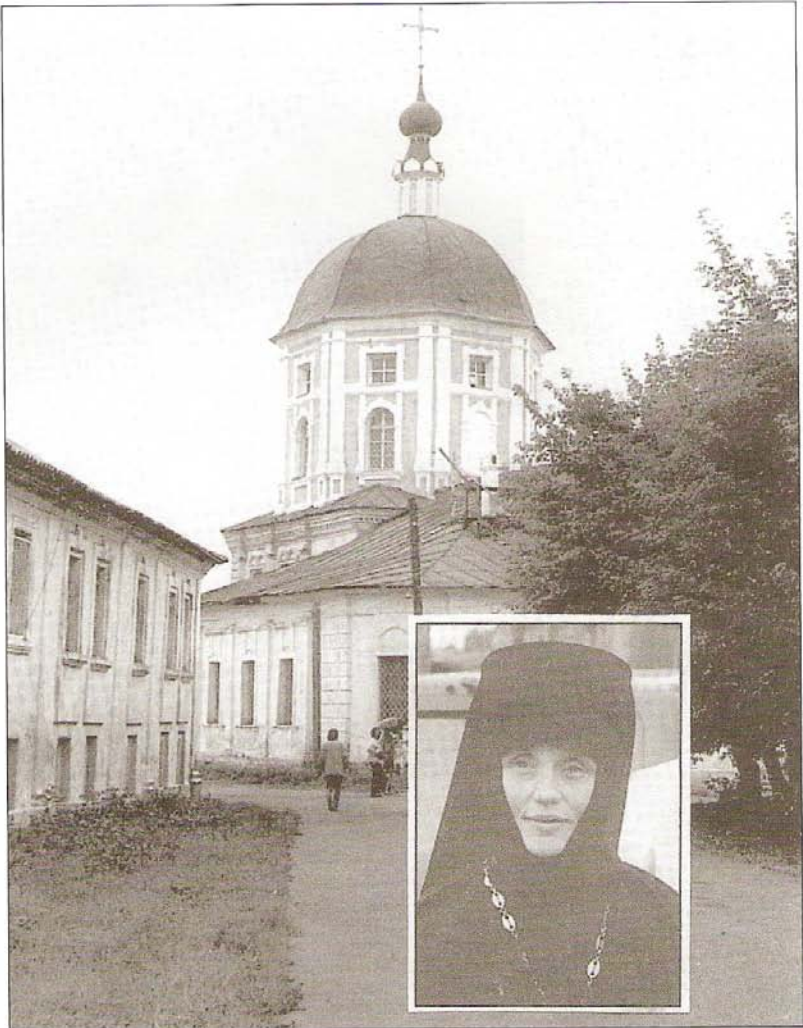
Tverin alueen väkiluku on 1 700 000, ja alueen keskuksena on samanniminen puolen miljoonan asukkaan kaupunki (1931-1990 Kalinin). Tver sijaitsee Volgan yläjuoksulla, vajaan 170 km Moskovasta luoteeseen, missä Tvertsa-joki laskee Volgaan. Helsingistä Moskovaan kulkeva juna pysähtyy Tverissä.

Kaupungissa on raskasta teollisuutta sekä kemian-, tekstiili- ja kirjapainoteollisuutta. Kulttuurielämää edustavat filharmonia, draamateatteri, lasten- ja nuortenteatteri, nukketheateri ja sirkus. Tverin monista kirjastoista mainittakoon Gorkille nimetty kirjasto, joka on yksi Venäjän suurimmista yleiskirjastoista sekä alueen tieteellinen ja bibliografinen keskus.

Tverissä on lukuisia museota, esimerkiksi erinomainen kotiseutumuseo sekä alueen taidemuseo. Vuonna 1989 alkoivat Tverin TV:n säännölliset lähetykset, nykyisin paikalliskanavia on useita. Venäjänkielisten sanomalehtien lisäksi Tverissä ilmestyy kerran kuussa karjalan- ja venäjänkielisiä artikkeleita sisältävä Karielan Sana, jota toimittaa Ljudmila Gromova.

Korkeakouluopetuksella on perinteitä

Tverin valtionyliopisto (vuoteen 1991 Kalininin yliopisto) on yksi Venäjän vanhimmista korkeakouluista, 1800-luvun loppupuolella perustetun yksityisen pedagogisen instituutin, Maksimovits-koulun, jatka- ja. Nykyisin yliopistossa on 14 tiedekuntaa. Tverin yliopistossa voi opiskella suomea vieraana kielinä ja karjalan kieltä eri-

Pyhä Katariinan nunnaluostarin toiminta on elpymässä. Sitä johtaa suomalainen äiti Juliana. (kuva: Sakari Vuoristo)

koistumisaineena. Ensimmäisenä suomen kielen opettajana toimi Matti Jeskanen, joka jätti tehtävän vuoden 2000 keväällä, ja hänen työtään jatkaa tverinkarjalainen Zoja Turitseva. Karjalaa (samoin kuin venäjää ulkomaalaisille) opettaa Ljudmila Gromova.

Kaupungin historiaa

Tverin kaupungin perustamisvuosi on epäselvä, mutta useimmat tutkijat olettavat sen perustetun 1100-luvun puolivälin tienoilla. Tverin ruhtinaskunnan itsenäistyessä vuonna 1247

siitä tuli ruhtinaskunnan pääkaupunki. Kaupungin keskuksena oli Tverin Kreml, joka tuhoutui moneen otteeseen ja menetettiin 1700-luvulla sotilaallisen merkityksensä. Linnoituksen viimeiset jäännökset paloivat vuoden 1763 tulipalossa. Kremlin alueella on tehty arkeologisia kaivauksia 1930-luvulta lähtien.

1200-1500-luvuilla Tver oli suuri kaupunki, jossa kaupankäynti, käsityö ja kulttuuri kukoistivat. Se sijaitsi Euroopan ja Aasian välisen kaupan pääreitillä, Novgorodin ja Moskovan välissä. 1400-luvun loppupuolelle saakka se joutui tataarilais-mongolilaisten ja Mosko-

van joukkojen jatkuvien hyökkäysten kohteeksi. Vuonna 1485 moskovalaiset valtasivat Tverin kaupungin, jolloin Tverin ruhtinaskunta menetti itsenäisyytensä ja se liitettiin Venäjän valtakuntaan. Kaupunki säilyi merkittävänä kaupan ja käsityön keskuksena.

Iivana Julman sotajoukot ryöstivät Tverin vuonna 1569, ja puolalais-lietualaisten joukkojen hävitystyön, ns. Iitvan sodan, jälkeen 1600-luvun alussa kaupunki tyhjeni lähes kokonaan. Jälleenrakennus oli tehokasta, ja Suuren Pohjan sodan alkuaikoina Pietari Suuri vahvisti Venäjän puolustusta

kunnostuttua mm. Tverin Kremlä. Kun Pietarista tuli pääkaupunki, Tverin merkitys Volgan varren risteysasemana kasvoi huomattavasti.

Vuonna 1763 riehunut tulipalo tuhosi käytännöllisesti katsoen koko kaupungin, eikä kymmenen vuotta myöhempi palokkaan ollut tuhoiltaan vähäinen. Lähes kaikki Tverin talot oli rakennettu puusta, kiveä oli käytetty etupäässä kirkkojen rakentamiseen. Koska Tver oli tärkeä risteyspaikka Pietarin ja Moskovan välillä, Katarina II:n hallitus rakennutti kaupungin pikaisesti uudelleen. 1760-70-lukujen rakennustyö teki kaupungista aivan toisenäköisen kuin se oli ollut ennen, ja arkkitehti Petr Romanovits Nikitiinin johdolla siitä tuli klassisen tyylin provinssikeskus. 1800-luvulla yksi Tverin etujoukon arkkitehteistä oli Karl Ivanovits Rossi, sama mies, joka on piirtänyt myös Pietarin ja Helsingin keskustan rakennuksia.

Belaja Troitsa on seissyt läpi myrskyjen

Ennen vallankumousta ortodoksinen uskonto eli vahvana Tverissäkin. Vielä 1930-luvun alussa kaupungissa oli 36 kirkkoa, joista tuholta säilyi vain joitakin ja hengelliseen käyttöön jäi sitäkin harvempi. Yksi poikkeus on 1564 rakennettu Belaja Troitsa -kirkko, yksi Tverin vanhimmissa säilyneistä rakennuksista. Sitä on uusittu monesti ja se on ollut toiminnassa läpi historian kaikkien vaiheiden.

Toisessa maailmansodassa Tver eli silloinen Kalinin joutui taistelulentäksi. Lokakuussa 1941 saksalaiset miehittivät kaupungin. Pari kuukautta kestäneissä taisteluissa kaatui 20 000 puna-armeijan sotilasta. Materiaaliset tappiotkin olivat suuret, esimerkiksi asuinrakennuksista yli puolet tuhoutui. Sodanjälkeisen jälleennakennustyön tuloksena Tveriin nousi runsaasti julkisia rakennuksia ns. sosialistisen klassismin tyyliin, ja uudehkot asuinrakennukset ovat samannäköisiä kuin muissakin entisen Neuvostoliiton kaupungeissa.

Prospekti Kalininin muistona

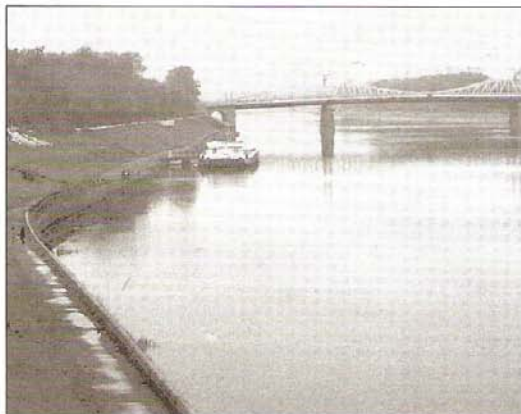
Neuvostoaikaisen nimensä kaupunki sai Mihail Ivanovits Kalininilta. Hän oli Tverin alu-

eella syntynyt poliitikko, joka v:n 1994 hakuteoksen *Tverskaja oblast* mukaan "kannatti täydellisesti Stalinin kaikkia valtionjohdon periaatteita ja hänen rankaisupolitiikkaansa". Hänen lapsuusvuosistaan Tverin alueella on ilmestynyt kirjakin nimeltä "Medveditsan rantamiltä". Kalininin patsas on Tverin kaupungissa paikallaan, ja hänen mukaansa nimetyn prospektin nimi on säilytetty.

Kesäkuisia kokemuksia Tverissä

Tverin valtionyliopiston kansainvälisen keskuksen kautta yliopistoon pääsee opiskelemaan venäjää vieraana kielenä ns. individuaalisille kursseille. Sekä yksityis- että ryhmäopetus on verrattain edullista. Yliopiston asuntolassa voi asua halvalla, tai jos haluaa tutustua paremmin venäläiseen arkielämään (blincineen smetanoineen), voi myös majoittua perheeseen. Vuoden 2000 syksystä lähtien suomalaiset venäjän kielen opiskelijat ovat voineet suorittaa kieliharjoittelunsa Tverin yliopistossa.

Olin kesäkuussa 1999 kolmi- tai neliviikkoisella kielikurssilla yksityisopettajanani Ljudmila Gromova. Opetus oli korkeatasoista ja monipuolista. Tverin karjalaisten Kulttuuriautonomia -järjestön kautta sain majoitukseksi kodin, jossa pääsin harjoittelemaan käytännössä sekä venäjän että karjalan kieltä ja nauttimaan venäläisen keittiön antimista.

Äiti Volga virtaa leveänä halki Tverin kaupungin. Turisteille on tarjolla pikkuristeilyjä. (kuva: Sakari Vuoristo).

Tverissä välimatkat eivät ole kovin pitkiä. Liikuihin joskus kävelen, joskus raitiovaunulla kolistellen. Ajanpuutteessa erittäin käyttökelpoinen liikkumis- muoto ovat *marsrutkat* eli reititaksit, jotka ovat oikeastaan pikkubusseja.

"Tylsä paikka – pitäis päästä Moskovaan"

Vuoden 2000 kesäkuussa osallistuin kollegani kanssa Tverin kirjastoyhdistyksen järjestämään seminaariin. Eräänä iltapäivänä työpäivän jälkeen istuuduimme Volgan rannalle kantosiiptäalukseen odottamaan viittätoista lähtijää, jotta pääsisimme pienelle risteilylle.

Sitä hetkeä ei puolitoistuntisen istuskelumme aikana

tullut. Turhan, mutta miellyttävän odottelumme aikana (olihan maisema kaunis ja baari auki) puhutimme kahta tveriläisneitosta. Kyselimme heidän mielipidettä kotikaupungista. "Tylsä paikka, täällä ei tapahdu mitään, pitäisi päästä Moskovaan." Niinpä niin, samantapaisia lausahduksia kuulee suomalaisnuortenkin suusta. Me kerroimme työille työstämme ja mainitsimme tietysti myös Tverin karjalaisvähemmistön, alueen etnisistä vähemmistöistä toiseksi suurimman. Eivät he sellaisesta olleet koskaan kuulleetkaan.

LEENA JOKI
Karjalan kielen
sanakirjan toimittaja,
Kotimaisten kielten
tutkimuskeskus

Katarina II:n matkapalatsi (1764-77). (kuva: Raija Koponen)